

Arvensis

GRANSKAD KUNSKAP FRÅN HUSHÅLLNINGSSÄLLSKAPENS HIR-RÅDGIVARE

4.2014
MAJ

Klumprotsjuka hotar rapsodlingen

Koll på svamp i majs

Vägen till
4 ton
ekoraps

"Påverka
läckaget"

Pinne eller
tallrik?

Skribenter i detta nummer: Olof Pålsson, Ann-Charlotte Wallenhammar, Henrik Nätterlund, Linda af Geijerstam, Gunnel Hansson, Rikard Andersson, Camilla Persson, Michaela Baumgardt, Björn Andersson, Ida Lindell, Gustav Johansson, Per Ståhl, Andrea Persson, Lena Friberg, Anders Bauer, Emma Hjelm, Veera Kainiemi, Linda Karlsson, Sandra Lindström, Anders Pålsson

Ta svamp i majs på allvar

Fokus på bladfläcksvampar i majs ökar i utlandet. Trycket är mer måttligt hos oss, men angrepp förekommer. Håll koll och var steget före. Minska smittan från gammal stubb, välj en bra sort och överväg kemisk bekämpning.

Sedan några år tillbaka är det tillåtet att svampbekämpa majs med Comet i Sverige men bara enstaka försök har gjorts på området. Svamptrycket här är ännu inte lika högt som i länder som Tyskland och Danmark där temperatur, nederbörd och ofta ännu intensivare monokultur ökar trycket. I Danmark är rekommendationen att svampbehandla riskfälten, de med majs som förfrukt och de som inte är plöjda. Störst blir merskörderna i kärnmajs med lång tillväxtperiod medan kvalitetsaspekten väger tungt i ensilagemajsen. Danska försök kan nu ge oss en vägledning om värdet av en svampbekämpning även vad gäller ensilagekvalitet.

Minst 1 meter vid bekämpning
Det finns flera svampar på majs men ekonomiskt fokus ligger helt på bladfläcksvampar. I Sverige finns majsögonfläcksjuka, som hittills varit den vanligaste, och majsbladfläcksjuka. Majsögonfläcksjuka har lägre temperaturkrav (10-12 grader) vilket kan förklara dess större förekomst. Majsbladfläcksjuka kräver 18-27 grader men anses å andra sidan göra större skada de år den slår till. Svampen

sprids huvudsakligen från plantrester på marken, men för majsögonfläcksjuka kan även luftspridning förekomma från fält i området. Bladen direkt över och under kolven är viktigast att hålla friska. Det betyder att majsen ska vara minst 100-120 centimeter hög när man svampbekämpar för att få bra effekt.

Förebygg med plojen

Plöjning är en viktig förebyggare. Avläsningar från dansk rådgivning visar på dubbelt så stora angrepp i majs på icke plöjd mark. Hög stubb kan behöva köras ner och här fungerar betesputs eller vältning på frusen gröda, men det finns också speciella skärande vältar som effektivt mal ner stubben. Man kan också behöva väga in majsfält i omgivningen och för-förfrukten så att inte skörderester plöjs upp. Det gäller speciellt för kärnmajs som lämnar mycket skörderester på ytan. Eftersom marksmitta har stor betydelse blir växtföljden också en viktig förebyggande åtgärd.

Sortkänslighet skiljer

Vilken majssort som väljs är också en del i en strategi mot

Sortval med olika bladfläcksrisk

Majssort	Bladfläck Danmark	Ögonfläck Danmark	Bladfläckar Öland 2013	Sortens tidighet
Activate	Grönt	Orange	Rött	Tidig
Artist	Vitt	Vitt	Rött	Tidig
Ramirez	Vitt	Vitt	Rött	Tidig
Ambition	Vitt	Vitt	Rött	Tidig
Amagrano	Orange	Vitt	Orange	Medel
Ampezzo	Grönt	Rött	Grönt	Medel
Atrium	Grönt	Rött	Orange	Medel
Beethoven	Vitt	Vitt	Vitt	Medel
Jasmic	Vitt	Vitt	Grönt	Medel
MAS 11F	Grönt	Vitt	Rött	Medel
Mixture	Orange	Orange	Grönt	Medel
Monty	Grönt	Orange	Orange	Medel
Tiberio	Vitt	Vitt	Grönt	Medel
Coryphee	Orange	Rött	Grönt	Medel
Lapriora	Orange	Rött	Vitt	Medel
Aastar	Orange	Grönt	Orange	Sen
Galbi	Vitt	Vitt	Rött	Sen
LG30211	Grönt	Vitt	Grönt	Sen

Grönt=inga eller mycket små angrepp Orange=små angrepp
Rött=större angrepp Vitt=uppgift saknas

Skillnader mellan sorter i danska graderingar från 2009, 2010 och 2013 och ett försök på Öland 2013. Kärnmajssorterna (Lapriora, Coryphee och Ambition) samt Ampezzo och Atrium är mest drabbade.

bladfläcksvampar. Det har tidigare ansetts att tidiga sorter skulle vara mer mottagliga mot svamp än senare men det kan inte bevisas. Kanske är det så att avmognaden i en tidig sort lätt misstolkas för svampangrepp.

I danska sortförsök grade-

ras sedan 2010 bladfläcksjuka och ögonfläcksjuka var för sig och man kan då se skillnader hos sorterna. I svenska försök finns än så länge bara enstaka sjukdomsgraderingar i majs. Känsligt för ögonfläcksjuka är anmärkningsvärt nog kärnmajssorterna. Även Ampezzo,

TEXT: OLOF PÅLSSON, HIR MALMÖHUS OCH
LINDA AF GEIJERSSTAM, HUSHÅLLNINGSSÄLLSKAPET KALMAR
olof.palsson@hushallningssallskapet.se och linda.af.geijersstam@hushallningssallskapet.se

Koll på svamp i majs

- Regnigt klimat ger störst risk för svampangrepp.
- Kärnmajs är mer motiverat att bekämpa än ensilagemajs.
- Känn din majs. Kolla efter angrepp vid skördetid. Inga angrepp = inte lönsamt att svampbehandla.
- Svampbehandla med 0,5-0,7 l Comet eller 0,6-0,9 Comet Pro (200-280 kr) så sent det går att köra i grödan.
- Lämna en osprutad kontrollruta.
- Förebygg med nerplöjd stubb och rotera majsen i växtföljden.
- Undvik känsliga sorter.

Mycket svamp i Västergötland. Frosten har tagit men även svampen ger liknande nedvissning.

Majsögonfläcksjuka. Svampens lägre temperaturkrav gör den till den vanligaste svampsjukdomen i Sverige.

Atrium (tabell) och de utgående sorterna Saludo, Anvil och Kaspian är känsliga.

Mer än mängd för ensilage

Danska försök i kärnmajs med 1,125 liter Opera i riskfält gav under fem år i snitt cirka 1000 kilo i merskörd. Dosen motsvarar 0,6 liter Comet + Opus (ej registrerat i Sverige). Försök med Comet ensamt visar dock att den bär den största delen av effekten, åtminstone mot ögonfläcksjuka.

Även i ensilagemajsförsök gav svampbehandling i riskfält en merskörd på omkring 1000 kilo ts per hektar under tre års försök, men merskörden är också fodervärderad. För majs som ensilage väger kvalitetsförbättringar tungt. En svampbehandling gav i försök 2010-2013 vinster på 200-300 kronor per ko och år. Ekonomin låg i ett bättre foderintag av majs på grund av bättre smältbarhet, med mindre spannmålsåtgång som följd,

samt högre ts-avkastning hos majsen. På så vis blev mark friställd för odling till avsalu och vinsten beräknades som nettointäkt på den mark som "blev över".

Kem, möjligt men svårt beslut

Ska vi då svampbehandla de svenska majsfälten? Angreppet syns oftast inte förrän hanblomman blivit synlig och plantorna är över två meter. Praktiskt måste man svampbehandla betydligt tidigare.

Svaret ligger i fältets historia, i årets odling och var i landet man finns. Är det majs efter majs många år, har majsen varit angripen förut? Finns det mycket stubb på ytan, är det kärn- eller ensilagemajs och är sorten känslig? Ligger gården i nederbördsrika Västsverige? Med detta som bakgrund får man bedöma hur stor risken är att man får så mycket sämre majsavkastning att det lönar sig med en svampbekämpning. ■

Arvensis ges ut av de oberoende organisationerna HIR Malmöhus, Hushållningssällskapen Skaraborg, Östergötland, Kalmar-Kronoberg-Blekinge, Kristianstad och Växa Sverige.

Arvensis förmedlar granskad och komprimerad kunskap även med internationell utblick. Målgruppen är professionella lantbrukare inom växtodlingsområdet. Våra skribenter är i huvudsak HIR-rådgivare som befinner sig mitt i lantbrukarnas vardag och verklighet.

Redaktion

Borgeby Slottsväg 11,
237 91 Bjärred
Tel 046-71 36 00
arvensis@hushallningssallskapet.se
www.arvensis.se
e-postadress till redaktion och
annonser är förnamn.efternamn@
hushallningssallskapet.se

Gunnel Hansson Redaktör
Tel 046-71 36 13

Linda af Geijersstam
Tel 0706-15 67 70

Björn Roland Tel 0511-248 35

Emma Hjelm Tel 046-71 36 69

Henrik Nätterlund Tel 046-71 36 27

Artiklarna skrivs i samarbete mellan författaren och redaktionen. Har du synpunkter eller förslag på artiklar hör av dig till redaktionen.

Ansvarig utgivare

Erik Stjernedahl
Tel 046-71 36 10

Annonser

Thomas Linné
Tel 0708-81 66 11

Prenumerera på Arvensis

7 nummer per år för
795 kr/år + moms
Anmäl dig på www.arvensis.se
eller 046-71 36 00

Grafisk form

abSe media AB, Västerås

Tryck

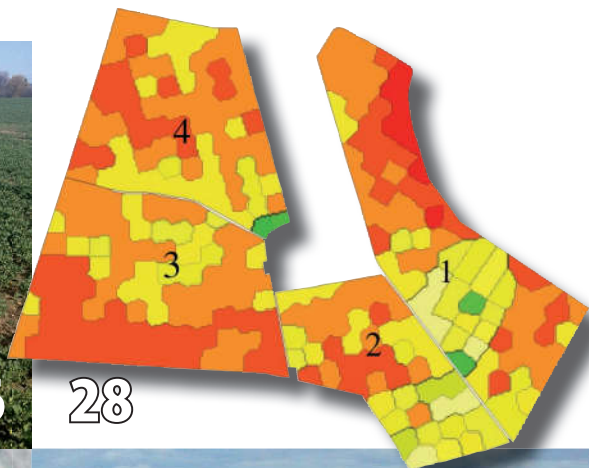
Kepa Tryck AB, Kävlinge

Utgivningsplan 2014

	Mtrldag	Utgivndag
Nr 4	7 maj	26 maj
Borgeby-bilaga	26 maj	16 juni
Nr 5	3 sept	22 sept
Nr 6	15 okt	3 nov
Nr 7	26 nov	15 dec

6

28

12

18

Innehåll:

På börsen med skyddsnet

Säkerhet mot prisras

4

Klumprotsjuka hittad igen

Hot mot odlingen

6

Ta svamp i majs på allvar

Ligg steget före

8

4 ton ekoraps krossar allt

Glödhet gröda 2015

12

Pinne eller tallrik på kultivatorn?

Påverkar dieselförbrukningen

14

Den viktiga strukturen

Stora och små porer för vatten och gas

18

God nytta med strukturkalk

Rätt läge på sommaren

19

Bästa vallövervintring

Din skördestrategi påverkar

20

Försäkring mot manganbrister

Kompletterande mediciner

22

Undvik DON i höstvetet

Sortval med låg risk

23

Minska kemläckaget

Leror med sprickor ökar risken

26

Markkartera vid rätt tid

Ungefärligt fosformått

28